

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **pplk. ing. Z. H.**, zastoupeného JUDr. Martinem Řezáčem, advokátem se sídlem Nad Štolou 18, Praha 7, proti žalovanému: **Národní bezpečnostní úřad**, P.O. Box 49, Praha 5, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2006, č. j. 10 Ca 97/2004 - 37,

t a k t o :

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalovanému se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Žalobce (dále „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Městského soudu v Praze, kterým soud zamítl jeho žalobu proti oznámení ředitele Národního bezpečnostního úřadu ze dne 13. 4. 2004, č. j. 41/2004-NBÚ/07-SO. Tímto oznámením byla zamítnuta stížnost stěžovatele proti oznámení o nevydání osvědčení Národního bezpečnostního úřadu („žalovaný“) ze dne 20. 11. 2003, č. j. 18445/2003-NBÚ/PFO-P.

II.

Stěžovatel uplatňuje důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní („s. ř. s.“), a namítá tak nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Uvádí, že je sice pravdou, že do dotazníku pro bezpečnostní prověrku neuvedl trestní stíhání vedené

proti jeho osobě, nicméně důvody tohoto neuvedení i celou událost, která byla předmětem trestního stíhání, opakovaně vysvětlil a toto vysvětlení neobsahovalo rozpory. Stěžovatel nesouhlasí s tím, že mohl požádat o pokračování trestního stíhání a v jeho rámci se hájit, jelikož vycházel z informací energetického závodu o ukončení věci, pokud škodu uzná a uhradí, z vlastní vědomosti o skutečném rozsahu nepovoleného odběru elektřiny (v řádu desetikorun) a dále z toho, že přemístění elektroměru z vnitřku budovy mu povolil – byť ústně - pracovník energetických závodů p. K.. Navíc, elektroměr byl přemístěn z vnitřku budovy na veřejně přístupné místo, což zjevně nezapadá do mozaiky neoprávněného odběru. Za dané situace má stěžovatel za to, že samotná skutečnost trestního řízení ani její neuvedení do dotazníku a rovněž ani podání vysvětlení k této skutečnosti nelze považovat za chování a způsob života, který by mohl mít vliv na ovlivnitelnost, důvěryhodnost nebo schopnost utajovat skutečnosti stěžovatele. Stěžovatel totiž toto trestní stíhání netajil a za situace, kdy v průběhu bezpečnostní prověrky byla celá událost zveřejněna a podrobně rozebrána, pominula být i teoretická obava z ovlivnitelnosti. K faktu trestního stíhání se ostatně vyjádřil v roce 1998 i nadřízený stěžovatele. Stěžovatel konečně uvádí, že byl posouzen jako nedůvěryhodná osoba poté, co bez problémů vykonával funkci velitele české jednotky mise KFOR v Kosovu, „a to prakticky ve stejné době, kdy ředitel žalovaného přijímal hodinky a jiné pozornosti od osob, které představují skutečné bezpečnostní riziko pro tento stát a společnost, přičemž soud podstatnou část důvodů, které uvedl ve svém rozsudku, přebírá právě ze stanoviska tohoto orgánu, jehož důvěryhodnost je nyní prakticky zcela zpochybněna.“ Navíc, městský soud rozhodl bez jednání, ačkoliv pro to nebyly dány zákonné podmínky.

III.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že způsob, jakým stěžovatel informoval o svém trestním stíhání, byl vyhodnocen jako součást bezpečnostního rizika. Námitky stěžovatele považuje za irelevantní, protože směřují proti rozhodnutí správního orgánu a neprokazují nezákonnost rozsudku městského soudu. Žalovaný navrhuje kasační stížnost zamítnout.

IV.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Z obsahu správního a soudního spisu plyne, že stěžovatel dne 1. 8. 2000 podal žádost o vydání osvědčení pro styk s utajovanými skutečnostmi. V bezpečnostním dotazníku, který vyplnil, výslovně uvedl, že proti němu v minulosti nebyla vznesena žádná obvinění z trestných činů.

Ze šetření provedeného u Okresního úřadu vyšetřování v Přerově bylo nicméně zjištěno, že stěžovateli bylo dne 26. 8. 1997 sděleno obvinění ze spáchání trestného činu krádeže podle ustanovení § 247 odst. 1 písm. a) trestního zákona, kterého se měl dopustit tím, že v květnu 1997 provedl na své rekreační chatě v K. částečné odpojení elektroměru a neoprávněně odebíral elektrickou energii, čímž způsobil firmě S., a. s. P. škodu ve výši 3939,80 Kč. Protože však tuto škodu zcela uhradil, bylo dne 23. 1. 1998 usnesením Okresního státního zastupitelství v Přerově trestní stíhání proti jeho osobě zastaveno na zkušební dobu 7 měsíců a na základě amnestie prezidenta republiky bylo dne 24. 2. 1998 trestní stíhání zastaveno. Rovněž bylo zjištěno, že stěžovatel dne 24. 11. 1997 nepravdivě podepsal čestné prohlášení, že proti jeho osobě není vedeno trestní stíhání.

Z protokolu o bezpečnostním pohovoru plyne, že stěžovatel vypověděl o předmětném trestním stíhání své osoby, že na svojí chalupě chtěl napojit také elektrický proud na 380 V. Požádal o to u příslušného rozvodného závodu a bylo mu sděleno, že musí hodiny přemístit z chalupy ven, aby k nim byl přístup. To stěžovatel učinil a vše připravil i pro nutnou revizi, nicméně poté přišla kontrola od nadřízeného závodu, která zjistila, že hodiny jsou venku a že prý stěžovatel odebíral elektřinu načerno. Od pracovníka elektráren se dozvěděl, že dostane symbolickou pokutu ve výši 600 Kč a policie mu sdělila, že nevznikla žádná škoda, elektrárny na něj nepodaly trestní oznámení, blíží se amnestie a že věc odloží. Poté stěžovatel odcestoval do zahraničí a do bezpečnostního dotazníku tuto událost neuvedl proto, že si na ni nevzpomněl.

Shora označeným oznámením ze dne 20. 11. 2003 Národní bezpečnostní úřad stěžovateli nevydal osvědčení pro styk s utajovanými skutečnostmi stupně utajení „tajné“. V odůvodnění tohoto rozhodnutí žalovaný uvedl, že stěžovatel při podání vysvětlení i při výslechu obviněného doznal, že vše, pro co byl trestně stíhán, je pravda a že skutečně neoprávněně odebíral elektrickou energii. V rozporu s tím však v bezpečnostním pohovoru tento neoprávněný odběr popřel a uvedl, že pouze jinak umístil elektroměr a rozvodnou skříň a z důvodu nejrychlejšího a bezkonfliktního vyřešení věci souhlasil s vyměřením malé pokuty. Společnost S., a. s. navíc písemně uvedla, že stěžovatel nepodal písemnou žádost o zapojení elektrického proudu na 380 V. Proto byly v jednání stěžovatele shledány odůvodněné pochybnosti o jeho důvěryhodnosti, a to bez ohledu na zastavení trestního stíhání.

Ředitel Národního bezpečnostního úřadu zamítl stížnost proti citovanému oznámení žalovaného, když především konstatoval, že v průběhu bezpečnostní prověrky bylo postupováno v souladu s právem a že napadené rozhodnutí odpovídá zjištěnému stavu. V odůvodnění tohoto rozhodnutí je uvedeno, že pisatel F. K., který působil na obvodové služebně S.v K., seznamoval stěžovatele s podmínkami pro výměnu elektroměru a povoloval manipulaci s rozvody na jeho chalupě, aby mohlo dojít k výměru elektroměru na třífázový. Z toho správní orgán usoudil, že stěžovatel skutečně uvažoval o legální výměně elektroměru, nicméně nevyčkal na řádné zapojení a odebíral elektřinu bez oprávnění. Ze zprávy Inspekce ministra obrany dále plyne, že stěžovatel v dubnu 2003 zorganizoval základní výcvik pro tři osoby, přestože nebyl v daném výcvikovém roce plánován pro vojáky v náhradní službě. Toto jednání však nedosahovalo ani intenzity kázeňského přestupku a stěžovatel se písemně zavázal, že škodu cca 2000 Kč uhradí. Protože tedy „je nesporné, že se stěžovatel dopustil trestného činu“ a dále že se dopustil pochybení v rozporu s výcvikovým plánem, je u něj dáno bezpečnostní riziko podle ustanovení § 23 odst. 2 písm. d) zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností. Na této skutečnosti nemůže nic změnit ani působení stěžovatele v zahraniční misi SFOR v Kosovu.

Městský soud v Praze zamítl žalobu podanou proti citovanému rozhodnutí ředitele Národního bezpečnostního úřadu, když vzal za nesporné, že v bezpečnostním dotazníku neuvedl skutečnost svého dřívějšího trestního stíhání. Bylo tak zjištěno chování a způsob života stěžovatele, které jsou bezpečnostním rizikem, způsobilým ovlivnit důvěryhodnost nebo schopnost utajovat skutečnosti. Stěžovateli totiž bylo dne 5. 12. 1997 předáno obvinění z trestného činu krádeže a to, že byl trestně stíhán, bylo zřejmé rovněž z doručeného usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání a následně i ze zastavení trestního stíhání v důsledku amnestie. Tvzení stěžovatele o tom, že si na předmětnou událost nevzpomněl, označil soud za účelové, jelikož si musel být vědom důležitosti vyplňování podkladů pro provedení bezpečnostní prověrky. Městský soud se ztotožnil rovněž s hodnocením

správních orgánů v tom smyslu, že stěžovatel během bezpečnostního pohovoru a ve svém vyjádření svoje tehdejší chování vysvětloval tak, že vlastně ke spáchání trestného činu nedošlo a zpochybnil výši vzniklé škody, ačkoliv v rámci trestního řízení se k předmětnému skutku přiznal a svoje počínání vysvětlil tím, že potřeboval pořezat dřevo. V důsledku plného doznání viny proto mohlo být použito ustanovení § 307 trestního řádu, které umožňovalo podmíněně zastavit trestní stíhání. Námitka stěžovatele, že nebyl za trestný čin nikdy pravomocně odsouzen, proto nemůže být důvodná, jelikož právě použití ustanovení § 307 trestního řádu je institutem, který předchází podání obžaloby k soudu. Pokud by proto stěžovatel trval na svojí nevině, mělo dojít k podání obžaloby a u soudu se mohl domoci zprošťujícího rozhodnutí.

V.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel podává kasační stížnost výslovně z důvodu nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Právě tímto směrem proto zdejší soud upřel svoji další pozornost. O nezákonnost by se přitom jednalo tehdy, jestliže by městský soud aplikoval na zjištěnou skutkovou situaci nesprávné zákonné ustanovení (příp. by opomenul aplikaci některých ustanovení dalších), anebo by sice vycházel z relevantních zákonných ustanovení, nicméně jejich výklad by odporoval běžným interpretačním metodám (teleologická, systematická, logická, gramatická apod.).

Va)

Ještě předtím je však nezbytné vypořádat se s námitkou stěžovatele, že městský soud rozhodl o jeho žalobě bez jednání, ačkoliv pro takový postup nebyly splněny zákonné podmínky. Tuto námitku je nutno s ohledem na její obsah podřadit kasačnímu důvodu zakotvenému v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu nepřezkoumatelnosti spočívající (mimo jiné) v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Pokud by totiž skutečně městský soud rozhodl bez jednání a znemožnil by tak stěžovateli řádně a reálně uplatnit jeho procesní práva, bylo by možno tento postup považovat za odepření spravedlnosti (*denegatio iustitiae*) ve smyslu faktického znemožnění přístupu k soudu. V takovém případě by byl dán důvod pro zrušení napadeného rozsudku městského soudu, a to bez posouzení zákonnosti jeho právní argumentace, jelikož teprve po procesně bezvadném průběhu řízení je možno hodnotit správnost vyslovených závěrů.

V projednávané věci městský soud skutečně rozhodl bez nařízení jednání. Zákonné podmínky pro tento postup stanoví § 51 odst. 1 s. ř. s., podle něhož *„soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.“*

Z obsahu soudního spisu k této námitce plyne, že městský soud zaslal oběma účastníkům řízení výzvu podle citovaného ustanovení s. ř. s., v níž je také řádně poučil o tom, že pokud ve stanovené lhůtě nevysloví svůj nesouhlas s rozhodováním bez nařízení jednání, má se za to, že souhlas je udělen. Na tuto výzvu však odpověděl pouze žalovaný (viz vyjádření z 15. 6. 2004, č. l. 15), který soudu sdělil, že souhlasí s rozhodnutím bez jednání. Stěžovatel na tuto výzvu nikterak nereagoval a protože je nesporné, že předmětná výzva byla jeho zástupci řádně doručena (č. l. 12), vycházel městský soud zcela v intencích

ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. z toho, že rovněž stěžovatel vyslovil souhlas s rozhodováním bez nařízení jednání.

Tato stížnostní námitka je proto zjevně nedůvodná.

Vb)

Při hodnocení správnosti posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení je ze shora provedené rekapitulace zřejmé, že stěžovatel nesouhlasí s výkladem pojmu bezpečnostní riziko tak, jak ho provedl městský soud.

V projednávané věci je nutno vycházet z toho, že stěžovatel požádal o vydání osvědčení s utajovanými skutečnostmi pro stupeň utajení „tajné“, které zákon č. 148/1998 Sb. v rozhodném znění (§ 5 odst. 3) definoval tak, že *„do stupně utajení tajné se utajovaná skutečnost klasifikuje v případě, že neoprávněné nakládání s ní by mohlo způsobit vážnou újmu zájmům České republiky.“* V těchto případech zákon stanovil povinnost provést bezpečnostní prověrku III [§ 25 písm. a)]. Pro vydání tohoto typu osvědčení bylo nezbytné, aby dotyčná osoba byla bezpečnostně spolehlivá. Podle ustanovení § 23 odst. 1 zákona *„za bezpečnostně spolehlivou není považována navrhovaná osoba, u které bylo zjištěno bezpečnostní riziko.“* Podle odst. 2 písm. d) stejného ustanovení *„za bezpečnostní riziko se považuje chování a způsob života, který může mít vliv na ovlivnitelnost, důvěryhodnost nebo schopnost utajovat skutečnosti.“*

Jak již Nejvyšší správní soud uvedl v rozsudku ze dne 31. 1. 2007, sp. zn. 6 As 14/2006 (in: www.nssoud.cz), vydání osvědčení pro styk s utajovanými skutečnostmi určité konkrétní osobě je přiznáním mimořádného oprávnění a záleží výlučně na správním orgánu, aby na základě a v mezích zákonného zmocnění a v rámci správního uvážení posoudil, zda toto zvláštní oprávnění navrhované osobě přizná, či nikoli. Předmětem správního uvážení je pak posouzení neurčitého právního pojmu chování a způsob života, které mohou mít vliv na ovlivnitelnost, důvěryhodnost nebo schopnost skutečnosti utajovat. Je zřejmé, že v rámci tohoto posouzení jsou zjištěné skutečnosti posuzovány individuálně, vždy v úzkém vztahu k osobě posuzovaného, není možné vymezit určité druhy jednání, které by vždy a v každém případě znemožňovaly vydání předmětného osvědčení. Z tohoto důvodu ustanovení § 23 odst. 2 písm. d) zákona č. 148/1998 Sb. neuvádělo ani přibližný výčet skutečností, které by vždy měly mít vliv na ovlivnitelnost, důvěryhodnost nebo schopnost skutečnosti utajovat. Správní orgán je povinen v každém jednotlivém případě podrobně a srozumitelně popsat, jakým způsobem hodnotil skutečnosti, které vyšly v řízení najevo, jaké z nich vyvodil závěry, k čemu v řízení přihlédl a co naopak považoval za nerelevantní. Jeho správní uvážení musí být přezkoumatelné, tj. posuzovaná osoba musí mít možnost znát důvody rozhodnutí; a taky předvídatelné, zejména je vyloučena libovůle.

Je vhodné rovněž zdůraznit, že je nutno odlišovat skutečnost trestního stíhání stěžovatele od posouzení jeho bezpečnostní spolehlivosti. Nejvyšší správní soud proto nikterak nezpochybňuje fakt, že stěžovatel je z hlediska trestněprávního osobou bezúhonnou, neboť jeho trestní stíhání bylo zastaveno s poukazem na amnestijní rozhodnutí prezidenta republiky. V řízení o vydání bezpečnostního osvědčení se však nehodnotí trestní odpovědnost žadatele, nýbrž (mimo jiné) jeho bezpečnostní spolehlivost. To znamená, že správní orgán je povinen vyhodnotit osobnostní profil žadatele ze zákonem vymezených hledisek a s ohledem na jeho dosavadní činnost. Takto viděno se v projednávané věci nejvíce jako rozhodující, jakého konkrétního jednání se stěžovatel v minulosti dopustil, nýbrž jakým způsobem se k němu následně postavil. Právě v tomto směru se zdejší soud ztotožňuje

se závěry městského soudu, že stěžovatel nebyl správně považován za osobu bezpečnostně spolehlivou. Pokud tedy stěžovatel v kasační stížnosti argumentuje konkrétními okolnostmi předmětné situace (přemístění elektroměru ven, souhlas zaměstnance S. K.), mohly by být tyto skutečnosti relevantní v trestním řízení, nicméně nemají žádný význam z hlediska bezpečnostní spolehlivosti stěžovatele, jelikož v tomto směru je rozhodné, do jaké míry v rámci bezpečnostní prověrky uváděl pravdivé údaje ohledně svého trestního stíhání a nikoliv to, jaké byly konkrétní okolnosti jeho trestního jednání.

Je totiž pravdou, že stěžovatel v bezpečnostním dotazníku pod bodem 17 výslovně uvedl, že proti němu nebyla vznesena žádná obvinění z trestných činů. Toto tvrzení je však ve zjevném rozporu s obsahem správního spisu (viz zejména protokol o podání vysvětlení ze dne 28. 6. 1997, protokol o výsledku obviněného ze dne 5. 12. 1997), z něhož je jasné patrné, že samotný stěžovatel vypověděl, že v měsíci květnu 1997 provedl odpojení elektroměru a vedení zapojil k cirkulárce, takže po dobu dvou sobot a nedělí odebíral neoprávněně elektřinu a s tímto vědomím následně zaplatil vzniklou škodu. Stěžovatel výslovně přiznal, že vše, co je obsaženo ve sdělení obvinění z trestného činu krádeže, je pravda, a že souhlasí s postupem podle ustanovení § 307 trestního řádu. Jak správně uvedl v napadeném rozsudku městský soud, postup podle citovaného ustanovení trestního řádu byl možný jen proto, že se stěžovatel (tzn. obviněný) k činu doznal a zároveň nahradil vzniklou škodu.

Stěžovatel tedy v bezpečnostním dotazníku uvedl zjevně nepravdivý údaj, přičemž pokud při následném bezpečnostním pohovoru sdělil, že si na tuto událost nevzpomněl, jedná se o velmi nehodnověrné tvrzení. Zejména již proto, že k předmětnému sdělení obvinění nedošlo v dávné minulosti, nýbrž pouhé tři roky před vyplněním bezpečnostního dotazníku a k zastavení trestního stíhání, o čemž byl stěžovatel rovněž vyrozuměn, došlo teprve v roce 1998, tedy ještě později. Nelze přehlédnout ani skutečnost, že jednotlivá tvrzení stěžovatele v průběhu bezpečnostní prověrky nebyla konzistentní, neboť stěžovatel fakticky spáchání předmětného trestného činu popřel, když např. uvedl, že měl povoleno přemístění elektroměřiče a že se dopustil pouze jednoho dne odběru bez zaplombovaných hodin (ačkoliv v trestním řízení vypověděl, že se jednalo o dvě soboty a neděle). Rovněž Nejvyšší správní soud má s ohledem na popsané okolnosti případu za to, že stěžovatel předmětnou událost vědomě zkresloval a snažil se ji upravit ve svůj prospěch. Stěžovatel si odporuje rovněž v tom, když v kasační stížnosti uvádí, že skutečný rozsah nepovoleného odběru elektřiny proběhl „v rádech desetikorun“, zatímco jako obviněný dne 5. 12. 1997 vypověděl, že vzniklou škodu ve výši celkem 6939,80 Kč již zaplatil.

Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že napadené rozhodnutí městského soudu nepovažuje za nezákonné, neboť právní úvahy v něm obsažené korespondují s citovanou zákonnou úpravou. To konkrétně znamená, že zdejší soud akceptuje výklad, podle něhož ze samotného faktu vědomého nepravdivého uvedení údaje do bezpečnostního dotazníku o neexistenci dřívějšího trestního stíhání a s ohledem na popsané okolnosti této konkrétní věci rezultuje závěr o nedůvěryhodnosti a ovlivnitelnosti prověřované osoby z hlediska rozhodování o vydání bezpečnostního osvědčení pro stupeň utajení „tajné“.

VI)

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, jelikož městský soud se nedopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném výkladu dotčených ustanovení zákona č. 148/1998 Sb., takže stížnostní důvody ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. naplněny nebyly, a rovněž nebyla zjištěna

vada řízení před soudem podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Proto kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému Národnímu bezpečnostnímu úřadu náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. dubna 2007

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu